

บทคัดย่อ (Abstract)

รายงานการวิจัยชุดนี้ เป็นผลการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานตามโครงการ “ศึกษารูปแบบการควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยประชาชนมีส่วนร่วม” (Model Development of Dengue Control by Community Involvement Project) คณะนักวิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพทางมานุษยวิทยาตลอดระยะเวลาการศึกษาข้อมูลสนาม 5 เดือน (มกราคม-พฤษภาคม 2538) ในชุมชนแห่งหนึ่งของจังหวัดขอนแก่น การค้นคว้าข้อมูลเอกสารและแนวคิดทางทฤษฎี การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลรวมทั้งการนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แม้ว่าโรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่ระบาดในชุมชนในช่วงเวลาไม่นานนัก แต่ชุมชนก็มีองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับยุงลายและโรคอย่างละเอียด เมื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา และสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมอย่างละเอียด จะเห็นได้ว่า ชุมชนมีเงื่อนไขหลายประการที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของโรค โดยเฉพาะลักษณะและวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนใกล้เมือง ในขณะที่เดียวกัน ชุมชนก็มีเงื่อนไขหลายประการทั้งที่ทำหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนอยู่แล้ว เช่น สถานือนามัย โรงเรียนและคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และที่มี “ศักยภาพ” ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการทำงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนได้ เช่น องค์กรและผู้นำไม่เป็นทางการ ฯลฯ

การดำเนินงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนควรจะเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจและประยุกต์เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน